IN EN OM
het Humanistisch Verbond

MEDEDELINGEN VOOR DE LEDEN

JAARVERSLAG 1953

Hoofdbestuur

Op het congres van 18 en 19 April 1953 te Haarlem werd het hoofdbestuur als volgt samengesteld:

Dr J. P. van Praag, voorzitter; Mr H. B. J. Waslander, vice-voorzitter; W. Coenders, secretaris; J. Bijleveld, penningmeester; H. Bonger, redacteur; Mevr. S. Feringa-van Noord; Mevr. A. J. Groenman-Deinum; Prof. Dr. T. T. ten Have; J. Jansen; W. C. Koppenberg; Mevr. H. A. Polak-Schwarz; H. Redeker; E. Schabracq; Ir. P. Schut; G. Stellinga; Mr. A. Stempels; Prof. Dr. G. Stuiveling; Mr. Dr. J. In 't Veld; Prof. Dr. L. G. van der Wal.

Na het congres werden H. Bonger en Mr. H. B. J. Waslander door het hoofdbestuur als vierde en vijfde D.B.-lid aangewezen. Aangezien behoefte werd gevoeld aan een groter aantal D.B.-leden dan het vijftal, dat artikel 4 van het Huishoudelijk Reglement noemt, werden Ir. P. Schut, Prof. Dr. G. Stuiveling en Prof. Dr. L. van der Wal tot adviserende D.B.-leden benoemd.

Mevrouw S. Feringa-van Noord gaf tegen het einde van de verslagperiode de wens te kennen zich als hoofdbestuurslid terug te trekken.

Zoals hierboven reeds werd vermeld, werd het reglementaire voorschrift, dat het aantal D.B.-leden tot vijf beperkt, als een ongewenste belemmering gevoeld. Voorts kregen de aan het secretariaat verbonden werkzaamheden een zodanige omvang, dat het gewenst bleek de mogelijkheid tot het benoemen van meerdere secretarissen te openen. Een en ander vormde voldoende aanleiding tot wijziging van het huishoudelijk Reglement, waartoe op het congres 1954 voorstellen zullen worden ingediend. Bij de candidaatstelling is reeds met splitsing van de secretaris-functie rekening gehouden.

Het beleid van het hoofdbestuur bleef beheerst door de beginselen, welke in het jaarverslag 1952 nader omschreven werden en welke in het Verbond algemene instemming ontmoetten.

In het bijzonder heeft het hoofdbestuur zich in dit verslagjaar bezig gehouden met de problemen die rijzen naarmate het verbond zich ontwikkelt van een kleine naar een grote organisatie. Over deze problemen, deels van organisatorische, deels van geestelijke aard werd door het Bureau een nota samengesteld, die door het hoofdbestuur in grote lijnen als richtsnoer voor zijn beleid werd aanvaard. De verdere uitbouw van het centrale apparaat, de uitbreiding van de publiciteit in de vorm van periodieken, alsmede de vormgeving van plannen tot verdieping van het geestelijke leven en versteviging van de samenhang in het Verbond zijn daaruit voortgevloeid.

Leden en ledental

Het ledental bedroeg op 1 Januari 1953: 8.700.

1453 nieuwe leden konden worden ingeschreven, terwijl 733 leden wegens overlijden, emigratie en bedanken moesten worden afgevoerd.

Per 31 December 1953 telde het Verbond dus: 9.420 leden.

Overzicht van het ledental

Jaar	Aant. toetredingen	Aant. afvoeringen	Nettogroei	Aant. leden per 31 Dec.
1947	—	—	650	3.500
1948	—	—	850	4.350
1949	—	—	784	5.134
1950	—	—	1.099	6.233
1951	—	—	1.479	7.712
1952	1.328	340	988	8.700
1953	1.453	733	720	9.420

Ofschoon over de jaren voor 1952 geen bruto-cijfers ter beschikking staan, zijn voldoende gegevens voorhanden om te kunnen zeggen, dat de minder goede resultaten over 1953 niet zijn te wijten aan verminderde aantrekkingskracht.

Op zichzelf beschouwd kan dit tot voldoening stemmen, te meer waar 1953 — in tegenstelling met 1951 — geen speciale actie tot het winnen van leden kende.

De toeneming van het aantal afvoeringen verdient daardoor echter niet minder de aandacht. Omtrent de oorzaken kan weinig met absolute zekerheid gezegd worden.

Dit verschijnsel zal tot meerdere bezinning aanleiding moeten geven in het bijzonder op de vraag op welke wijze een sterkere binding met de leden kan worden bereikt. Dit is niet de plaats om diep in te gaan op dit uiterst belangrijke probleem.

Hier mag worden volstaan met op te merken, dat dit reeds lang de aandacht trekkende probleem niet op korte termijn valt op te lossen en dat van één simpele oplossing geen sprake kan zijn.

Een door het hoofdbestuur ingestelde commissie kreeg mede tot taak een sterkere binding met de leden nader te bezien. In de naaste toekomst zullen de Verbondsactiviteiten en de vormen, waarin zij worden ontplooid voortdurend in het kader van het onderhavige probleem moeten worden onderzocht. Dit is een zaak van studie, maar ook en vooral van experimentele practijk. Het werkterrein daarvoor zal in het bijzonder in de gemeenschappen gevonden moeten worden, waarvan sommigen in dit opzicht zeer welgeslaagd zijn.

Gemeenschappen

Per 1 Januari 1953 bedroeg het aantal gemeenschappen: 67.

In 1953 werden opgericht de gemeenschappen: Appelscha, Doetinchem, Gorinchem, Oss, Veendam/Wildervank, terwijl voornamelijk door gebrek aan kader de gemeenschappen: Delfzijl, Goor, Helmond en Witmarsum voorlopig moesten worden opgeheven. De gemeenschappen Heerlen en Brunssum werden samengevoegd.

Het aantal gemeenschappen bedroeg per 31 December dus: 67, n.l.: Alkmaar — Almelo — Amersfoort — Amsterdam — Apeldoorn — Appelscha — Arnhem — Assen — Baarn — Beverwijk — Bilthoven — Delft — Deventer — Doetinchem — Dordrecht — Drachten — Eindhoven — Emmen — Enschedé — Goes — Gorinchem — Gorredijk — Gouda — Groningen — 's-Gravenhage — Haarlem — Heerenveen — Heerlen/Brunssum — Den Helder — Hengelo — Hilversum — Hoogezand/Sappemeer — Laren/Blaricum — Leeuwarden — Leiden — Lochem — Maastricht — Meppel — Middelburg — Musselkanaal — Naarden/Bussum — Nieuwe Niedorp — Nijehorne — Nijmegen — Nunspeet — Oost-Zeeuws Vlaanderen — Oss — Rotterdam — Schiedam — Sneek — Soest — Tiel — Utrecht — Veendam/Wildervank — Velsen — Vlaardingen — Vlissingen — Voorburg/Rijswijk — Wageningen — Wassenaar — Winterswijk — Zaandam — Zandvoort — Zeist — Zierikzee — Zutphen — Zwolle.

In de door de gemeenschappen ontplooide activiteiten namen de Zondagochtendbijeenkomsten veelal een centrale plaats in. Maar ook door avondbijeenkomsten, cursussen, leesclubs en andere huiskamerbijeenkomsten werd bijgedragen in de bezinnings- en verdiepingsarbeid, welke tot de meest wezenlijke taak van het Verbond behoort.

Het spreekt vanzelf, dat dit werk de band met de leden ten goede kwam. In vele gemeenschappen werd daarenboven met toenemend succes gestreefd naar bevordering van het onderling contact door het organiseren van bijeenkomsten met een feestelijk karakter.

In tal van gemeenschappen wordt ook langs schriftelijke weg de band met de leden onderhouden door het uitgeven van maandberichten, welke in enkele gevallen een respectabele omvang bereiken als gevolg van een voor dit doel bereikte samenwerking met verwante organisaties.

Waar nodig en mogelijk nemen de gemeenschappen deel aan plaatselijke activiteiten. In steeds meer gemeenten wordt, wanneer voor bepaalde werkzaamheden behoefte wordt gevoeld aan vertegenwoordiging van het buitenkerkelijk volksdeel, een beroep op de verbondsgemeenschap gedaan.

In een enkel geval zag een gemeenschap zich genoodzaakt stelling te nemen tegen plaatselijke misstanden. Dit was in het bijzonder het geval in Voorburg, waar een plaatselijk, neutraal blad op aandrang van R.K. zijde weigerde advertenties en andere publicaties van het Verbond op te nemen. In een demonstratieve bijeenkomst, die veel belangstelling trok, ook in de landelijke pers, werd tegen deze aantasting van de persvrijheid geprotesteerd. Enige tijd daarna liet de redactie van de betrokken krant weten, dat onder zekere, aanvaardbare voorwaarden Verbondspublicaties weer opgenomen zouden worden. Deze overwinning is geheel te danken aan de snelle en waardige reactie van de gemeenschap Voorburg, die onmiddellijk in volledige samenwerking met het hoofdbestuur een lofwaardige activiteit ontplooide.

De samenwerking met de Centrale Stichting Bureaux voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden op Humanistische Grondslag werd op dezelfde voet voortgezet. Het aantal bureaux onderging geen uitbreiding, zodat aan het einde van het verslagjaar in Amsterdam, Eindhoven, Haarlem en Utrecht bureaux functionneerden.

Het ziekenhuis- en/of sanatoriumbezoek vond in verschillende gemeenschappen voortgang.

Het instituut van plaatselijk geestelijk raadsman kon niet verder worden uitgebreid. Wil in het algemeen sprake zijn van merkbare ontplooiing van het apparaat der geestelijke verzorging, dan zal een bevoegde kracht een groot deel van zijn dagtaak aan deze arbeid van selectie, instructie en scholing moeten kunnen wijden.

Ook overigens kwam het Verbond door het vertrek van H. J. J. Lips aan mankracht tekort, hetgeen zich het duidelijkst demonstreerde in de vermindering van het persoonlijk contact tussen centraal apparaat en gemeenschappen. Daardoor nam de betekenis toe van het schriftelijk contact tussen centraal bureau en gemeenschapsbestuurders, dat werd onderhouden door toezending van het „Nieuws van het Centraal Bureau". Ingaande Januari 1954 zal de rondzendbrief van de commissie Practisch Humanisme aan alle gemeenschappen worden verzonden, terwijl tezelfdertijd een begin zal worden gemaakt met het uitgeven van losbladig documentatiemateriaal, in het bijzonder op de gemeenschapstaken betrekking hebbend. Wanneer een gemeenschapsbestuur zich daarnaast abonneert op de bulletins van de Persdienst is het van ruime voorlichting verzekerd. Een breed opgezette schriftelijke cursus, als ten behoeve van de kadervorming werd bepleit, kon nog niet worden uitgewerkt en is dan misschien zelfs niet meer nodig.

In het najaar kon door de benoeming van een bureau-chef voor de administrateur, F. v. d. Berkhof, de gelegenheid worden geopend tot het regelmatig bezoeken van gemeenschappen. Hierdoor en door de aanstelling van een Centraal Geestelijk Raadsman in 1954, waartoe reeds in dit verslagjaar besloten werd, is het hierboven geschetste tekort aan medewerkers opgeheven.

En er is alle reden te verwachten, dat de gezamenlijke arbeid van beide functionarissen zal leiden tot verdere verwerkelijking van de reeds geruime tijd gekoesterde wensen, zowel ten aanzien van de gemeenschapsopbouw en de geestelijke arbeid als wat betreft de organisatorische consolidatie en uitbouw.

Want ook al is in niet meer dan zeven jaar een wijdvertakt net van gemeenschappen ontstaan, die er veelal in geslaagd zijn waardevolle activiteiten van duurzaam karakter te ontwikkelen, het zou van tekort aan inzicht in de historische taak van het moderne humanisme getuigen te menen, dat daarmede het nodige is bereikt. Om van een wezenlijke gemeenschap te kunnen spreken is het beleggen van bijeenkomsten — hoe zeer ook van belang — niet voldoende. In verscheidene gemeenschappen wordt reeds verder gebouwd aan het geestelijk tehuis, waarin iedere humanist, ongeacht ontwikkeling en maatschappelijk milieu, zich op zijn plaats kan voelen. Deze opbouw kan slechts gebaat zijn met ruime medewerking van centrale functionarissen, opdat geen mogelijkheid onbenut en geen initiatief tot enge kring beperkt blijve.

Gewesten

De 9 gewesten van het Verbond n.l.: Friesland, Groningen/Drente, Twente/Achterhoek, Zeeland, Limburg, IJsel/Rijn, Utrecht/Het Gooi, Noord-Holland en Zuid-Holland, bleven belast met de organisatie van de jaarlijkse studiedag, die ditmaal aan „Verdraagzaamheid" was gewijd.

Verdere activiteiten werden vooral ontplooid in het zomerseizoen. Familiedagen en -weekends maakten duidelijk, dat het humanisme ook kan leiden tot gemeenschappelijke beleving zonder loodzware ernst. Het is van niet te onderschatten betekenis, wanneer het gehele gezin in ongedwongen samenzijn met anderen de humanistische levenssfeer beleven kan.

Een enkel gewest slaagde er in regelmatig aan de bestuurders der betrokken gemeenschappen gelegenheid te bieden tot het uitwisselen van ervaringen en inzichten. Het is overigens duidelijk, dat de betekenis van de gewesten voor de gemeenschappen stijgt, naarmate deze meer bereid zijn tot medewerking aan de taken, waartoe het gewestbestuur oproept. Helaas moet worden geconstateerd, dat in een enkele gemeenschap dit begrip onvoldoende aanwezig is. Dit moet te meer betreurd worden, omdat de gewestvergaderingen in een gestadig groeiende organisatie als het Verbond, bestemd zijn een steeds belangrijker rol te spelen in de organisatorische meningsvorming.

De T.K.C. (Top Kader Conferentie), d.i. de halfjaarlijkse landelijke conferentie van gewestvoorzitters en -secretarissen, is van grote betekenis voor het directe contact tussen hoofdbestuur en gewesten en maakt het mogelijk de in het Verbond levende inzichten, in het bijzonder t.a.v. organisatorische vraagstukken aan elkaar te toetsen.

Dit kwam vooral tot uitdrukking bij de bestuursplannen inzake de publiciteitsmiddelen, welke op deze wijze van de adviezen der min of meer ervaren functionarissen konden worden geconfronteerd en welke ter T.K.C. de instemming van verreweg de meeste gewestenbestuurders verkregen. Weliswaar bleek op de gewestelijke vergaderingen van gemeenschapsbestuurders de instemming minder omvangrijk, maar zij was van voldoende omvang om het hoofdbestuur tot uitvoering van zijn plannen te doen besluiten.

De vraag of ter bevordering van de aansluitingsmogelijkheden bij bepaalde provincietaken herziening van sommige gewest-grenzen gewenst is, werd in deze verslagperiode onder het oog gezien. Verdere overweging bleek noodzakelijk.

Financiën

Ieder jaar biedt het jaarverslag een goede gelegenheid een woord van erkentelijkheid uit te spreken jegens allen die met kleine en grote vrijwillige bijdragen het voortbestaan van het Verbond mede hielpen verzekeren en verdere uitbouw mogelijk maakten. En dit verslag over 1953 begint met dat woord omdat bedoelde schenkers dit jaar een zeer grote bijdrage hebben geleverd. Niet alleen werd voor het opbouwfonds voldoende gecontribueerd om, op ƒ 1789,65 na, het tekort van '53 te dekken, doch daarenboven werd voor de vorming van een fonds voor de kosten van Centraal Geestelijk Werk, in totaal een bedrag bijeengebracht van ruim ƒ 33.000,— te voldoen in de loop van drie jaar.

Niet alleen wat betreft de bijzondere baten is 1953 een goed jaar geweest. Ook de vaste inkomsten namen toe en het stemt tot voldoening dat voor 1954 de gemiddelde contributie begroot kon worden op ƒ 7,10 per lid tegen ƒ 6,80 in de begroting voor 1953.

Het tekort voor 1953 is ƒ 1789,65, ondanks een nadelig exploitatiesaldo van De Ark ten bedrage van ƒ 6.212,11. Men moet zich door dit betrekkelijk kleine tekort van het boekjaar 1953 niet tot een te groot optimisme laten verleiden. Door min of meer toevallige omstandigheden zijn verschillende uitgaven beneden de raming gebleven, doch deze meevaller wordt geheel teniet gedaan door de tegengevallen exploitatie van De Ark.

Voor wat betreft de Verbondsfinanciën exclusief De Ark is er echter ongetwijfeld sprake van consolidatie. Deze consolidatie is onder meer het gevolg van de verhoogde afdracht en in verband daarmede wordt voorgesteld om het percentage van de afdracht definitief te verhogen. Dat een voorstel in die richting te verwachten was werd reeds in de financiële paragraaf van het jaarverslag 1952 vermeld.

De begroting voor 1954 sluit met een tekort van ƒ 11.611,—. Het hoofdbestuur heeft het vertrouwen dat dit tekort door vrijwillige bijdragen kan worden gedekt.

Voor de kosten van de nieuwe post op deze begroting: „Centraal Geestelijk Werk" kan gedurende circa drie jaar uit de daarvoor gevormde reserve worden geput. Verwacht wordt dat daarna de vaste inkomsten van het Verbond voldoende zullen zijn om deze kosten daaruit te bestrijden.

Niet alleen een Volk, maar ook een Verbond dat leeft, werkt aan zijn toekomst. Gedurfd, maar met een open oog voor de mogelijkheden en met voldoende verantwoordelijkheidsgevoel dient voortgegaan te worden op de ingeslagen weg.

Ieder jaar zullen perfectionnering van reeds aangevangen arbeid en taakuitbreiding op het programma staan. Vele offers, ook financieel, zullen daarvoor gebracht moeten worden.

Centraal Bureau en personeel

Ingaande 1 Juli werd het dienstverband met H. J. J. Lips beëindigd in verband met zijn benoeming tot geestelijk raadsman bij het Humanistisch Thuisfront en tot wethouder van de gemeente Amersfoort.

Ook hier dient de dank tot uitdrukking te worden gebracht jegens Lips, die door zijn voortvarendheid, verbeeldingskracht en werklust in ruime mate en op oorspronkelijke wijze

heeft bijgedragen in de vaak stormachtige ontwikkeling van het Verbond. Gelukkig blijft hij door zijn lidmaatschap van de commissie Practisch Humanisme bij het Verbondswerk betrokken.

De administrateur F. van den Berkhof kon na de benoeming, ingaande 1 September, van J. Slegt tot bureau-chef ook aandacht wijden aan het contact met de gemeenschappen.

De geestelijke raadsman C. H. Schonk leidde de geestelijke verzorging in de kampen voor arbeiders. Op 1 November trad P. v. d. Vliet in dienst, die in het bijzonder werd belast met deze verzorging in de watersnoodgebieden.

De staf van „De Ark" bleef gevormd door J. G. Eekman en het echtpaar Dimmendaal.

Al deze medewerkers, alsmede de niet met name genoemde leden van het kantoorpersoneel verdienen respect en waardering voor de wijze, waarop zij de aan hun functies gestelde eisen wisten te vervullen en voor de volstrekte toewijding die zij daarbij toonden.

Naast het Centraal Bureau als technisch apparaat, moet hier ook genoemd worden de Bureauvergadering, bestaande uit voorzitter, secretaris en penningmeester, alsmede de topfunctionarissen van het bureau, die regelmatig bijeenkomen ter behartiging van de lopende zaken en ter voorbereiding van de D.B.- en H.B.-beslissingen.

Commissies

Het hoofdbestuur werd in zijn taak bijgestaan in de eerste plaats door de bestaande vaste commissies voor publiciteit, practisch humanisme, radio, internationale contacten, buitenwerk, en zang, muziek en lekespel.

Daarnaast zijn een aantal commissies van tijdelijk karakter belast met de bestudering van een bepaald onderwerp om t.z.t. het hoofdbestuur van advies te dienen.

De commissie „Sociale gerechtigheid" kon helaas door allerlei vertragende factoren, buiten haar eigenlijke werk om, weer niet tot een slotsom komen. De commissie Studiemogelijkheden moest als ontbonden worden beschouwd.

Het hoofdbestuur opende door een bekendmaking in het Januari-nummer van „Mens en Wereld" de mogelijkheid eventuele bezwaren tegen de beginselverklaring kenbaar te maken bij de commissie, welke in 1952 werd ingesteld om na te gaan of en zo ja, welke wijzigingen in de beginselverklaring zouden moeten worden aangebracht. In het December-nummer van „Mens en Wereld" kon reeds tot publicatie van een voorlopig rapport worden overgegaan, waarin de commissie als haar oordeel geeft dat voor principiële wijziging van de geestelijke grondslag van het Verbond geen aanleiding bestaat, maar dat een meer bevredigende formulering wel gewenst lijkt. Zij geeft in haar rapport een ontwerp-beginselverklaring, dat op het congres 1954 zal worden besproken. Daarna zal verder overleg kunnen plaats vinden in de commissie, de gemeenschappen, de tijdschriften en op de studiedag in het najaar van 1954, waarna tenslotte het congres 1955 zich over een definitief ontwerp zal kunnen uitspreken. Deze wijze van behandeling geeft naar de mening van het hoofdbestuur de ruimste gelegenheid tot bezinning op de geestelijke grondslag van het autonome humanisme en voorkomt overhaaste beslissingen.

Ter uitvoering van het desbetreffend congresbesluit werd een commissie benoemd om te adviseren omtrent de principiële gezichtspunten uit humanistisch oogpunt van de ontwikkeling der achtergebleven gebieden, het vluchtelingenvraagstuk en het rassenprobleem.

Ter bestudering van enkele door Ir. E. Hijmans opgeworpen denkbeelden werd een Commissie Mens en Techniek ingesteld. Een eveneens in het verslagjaar ingestelde commissie werd belast met een onderzoek naar de vraag welke activiteiten en vormen van aanpak het Verbond meer kan ontwikkelen om te bereiken, dat ieder — ongeacht zijn intellectuele bekwaamheden en practische vaardigheden — het Verbond als zijn geestelijk tehuis kan beleven.

De prijsvraag, uitgeschreven ter vervulling van de voorwaarde, verbonden aan een in 1951 aanvaard legaat, leverde een zevental beschouwingen op, rakend het probleem der euthanasie. De door het hoofdbestuur benoemde jury was van oordeel, dat geen der inzendingen voor toekenning van een prijs in aanmerking kwam. Besloten werd opnieuw gelegenheid tot inzending te geven.

Tenslotte werden, eveneens naar aanleiding van een congresbesluit, voorbereidingen getroffen voor het instellen van een commissie ter bestudering van het probleem van de godsdienst in de humanistische gezinsopvoeding.

Publicaties en radio

Een eerst in losse afleveringen verschenen cursus „Geestelijke Verzorging" onder redactie van dr. J. P. van Praag werd in brochurevorm uitgegeven.

Voorts verscheen een boekje „Humanisme en Religie" met bijdragen van dr. D. H. Prins, Ir. P. Schut, G. H. Streurman, H. Redeker en dr. Kwee Swan Liat na een voorwoord van dr. J. P. van Praag.

Het Verbond verzorgde de publicatie van de „Proceedings of the first international congress on Humanism and Ethical Culture".

Van de kalender 1954, waarvan de tekst werd verzorgd door H. G. Cannegieter en Prof. dr. G. Stuiveling, werden 1500 exemplaren verkocht.

Door de zeer gewaardeerde gastvrijheid van de V.A.R.A. bracht ook dit jaar iedere Zondagochtend een humanistische toespraak van een kwartier. Het werd betreurd, dat het vaste tijdstip van deze uitzendingen niet kon worden gehandhaafd. De in brede kring gekoesterde waardering voor deze uitzending kan mede blijken uit het aantal abonné's op het Woord van de Week, dat wederom steeg en aan het einde van het jaar 1657 bedroeg. Ook de verkoop van losse exemplaren vertoonde een alleszins bevredigend beeld.

De regionale Omroep Noord (Friese uitzending) en de Wereldomroep stelden eveneens regelmatig hun microfoons voor humanistische toespraken beschikbaar. De besprekingen met de A.V.R.O. leverden nog geen resultaten op.

Reeds door het congres 1948 werden ten aanzien van het toekomstig radio-bestel zekere wensen uitgesproken en werd o.m. aangedrongen op deugdelijke waarborgen, „dat het humanistisch woord in de aether kan klinken in een omvang als past bij de betekenis der buitenkerkelijke humanistische geestesstroming in en voor ons culturele leven". Voorts werd gepleit voor versterking der samenbindende krachten in ons geestelijk en maatschappelijk leven.

Gezien tegen deze nog onverminderd gehuldigde opvattingen moet het ontwerp radioregeling teleurstellend worden genoemd. Desniettemin wordt met alle gepaste middelen geijverd voor de plaats, die het humanisme in de radio-uitzendingen toekomt, waarbij ook aan de televisie de nodige aandacht besteed wordt.

Het redactiebeleid van „Mens en Wereld" onderging geen wijziging. Er werd geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om bij het hoofdbestuur tegen redactie-beslissingen in beroep te gaan. De suggestie om tot het instellen van een afzonderlijk beroepsorgaan over te gaan, kwam het hoofdbestuur niet opvolgenswaard voor.

Het steeds nijpender ruimtegebrek en de behoefte aan gelegenheid tot snellere reacties deden omzien naar de mogelijkheden van een frequenter verschijnend orgaan van groter omvang.

Na grondig onderzoek en uitvoerige besprekingen van meerdere plannen werd besloten om met ingang van 1954 een veertiendaags „Mens en Wereld" uit te geven naast een regelmatig verschijnend verenigingsorgaan „In en Om het Humanistisch Verbond".

Daardoor werd het nodig voor „Mens en Wereld" van de leden een afzonderlijke vergoeding te vragen, waarbij moet worden opgemerkt dat gratis-toezending van een blad evenzeer grote bezwaren zou hebben gehad, wanneer de noodzakelijke omvang van de publiciteitsmiddelen zou zijn verkregen zonder differentiatie en zonder opvoering der frequentie. Onder Gewesten is verslag uitgebracht van de wijze waarop deze besluiten aan de algemene Verbondsopinie werden getoetst.

In verband met deze reorganisatie werd J. van Straten tot redactiesecretaris benoemd, die als zodanig Ing. B. J. Max opvolgde. Een warm woord van dank aan Max voor zijn jarenlange toegewijde en uiterst bekwame arbeid mag hier niet ontbreken. Hij blijft deel uitmaken van de redactie van „Mens en Wereld" en door de aanvaarding van een functie bij „Socrates" voor het centrale werk behouden.

Meningsvorming rondom het moderne humanisme

Het humanisme en de humanistische organen bleven de aandacht trekken van pers, parlement en publiek.

Vooral de eis tot gelijkberechtiging wekte bij vele tegenstanders reacties op, die veeleer door dogmatische afkeer dan door kennis van en begrip voor het humanisme werden gekenmerkt.

Sommige Limburgse persorganen bereikten een diepte-punt in hun toch al niet kieskeurige wijze van bestrijding.

Een en ander vormde aanleiding tot het publiceren van een verklaring, waarin met pijnlijke verbazing de onwaardige bestrijdingsmethoden werden gesignaleerd en waarin aan iedere Nederlander de vraag werd voorgelegd of hij het in geweten verantwoorden kan de geestelijke worsteling te voeren op een wijze, die de kracht van de waarheid wantrouwt, de eerbiediging van de andersdenkenden te kort doet en het belang der volksgemeenschap schaadt.

Met voldoening mag worden vastgesteld, dat de reacties op het humanisme van waardig gehalte in aantal toenemen, ook bij hen, die tot de principiële tegenstanders worden gerekend.

Niettemin bleef het streven naar gelijk recht voor de humanistische levensovertuiging voortdurende waakzaamheid vergen in het bijzonder met betrekking tot die vormen van geestelijke arbeid, waarbij de overheid zeggingsmacht heeft. Dit streven werd ten zeerste bemoeilijkt door het optreden van tegenstanders, die niet konden of wilden aanvaarden dat deze humanistische activiteit niet is gericht op het verwerven van een monopolie-positie, noch op het

werven van proselieten, noch op het afbreken van anderer levensovertuiging. Slechts langzaam dringt bij hen het inzicht door, dat de humanistische geestelijke verzorging wordt aangeboden als een dienst om der wille van de medemens, die deze dienst behoeft.

In de parlementaire discussies gaven de woordvoerders der confessionele partijen veelal blijk van opvattingen, die — afgezien van het er uit blijkend onjuist begrip van humanisme en Verbond — strijdig zijn met het in een democratische staat geldende rechtsbeginsel, dat discriminatie van enige achtbare levensovertuiging, ook al is een minderheid haar toegedaan, ongeoorloofd is.

De begrotingsdebatten in de Tweede Kamer rond de humanistische geestelijke verzorging, welke tot het aannemen van de motie Stokman voerden, doen de verdere ontwikkeling niet zonder zorg gadeslaan.

Het hoofdbestuur heeft ook dit jaar niet nagelaten, zowel bij de parlementsfracties als bij de overheid de opvattingen van het Verbond te bepleiten.

Behalve in de gebruikelijke Nieuwjaarsbrief richtte het hoofdbestuur zich tot het Nederlandse Volk in een verklaring naar aanleiding van de herdenking van het 100-jarig bestaan van de R.K. bisschoppelijke hiërarchie. Ook hierin werd aangedrongen op eerbiediging metterdaad van de geestelijke vrijheid.

De persdienst, ingesteld door het Humanistisch Centrum „Mens en Wereld" bleek wederom een alleszins noodzakelijk instituut, dat door een reorganisatie aan het einde van het jaar nog aan betekenis zal winnen.

Stichting „Socrates"

De bijzondere leerstoel, bij de Technische Hoge School te Delft, bekleed door Prof. dr. L. G. van der Wal bleek reeds dit eerste jaar een plaats van betekenis in te nemen.

Overigens kon „Socrates" niet in de gewenste omvang tot ontplooiing komen, voornamelijk doordat de daarvoor nodige werkkracht aan het centrale verbondswerk moest worden onttrokken, terwijl ook de steun van belangstellenden in onvoldoende mate werd verkregen.

Verwacht mag worden, dat door de benoeming van Ing. J. B. Max tot (onbezoldigd) directeur en F. P. Huygens tot secretaris, de Stichting de opleving zal vertonen, die zij in het belang van het gehele Verbond behoeft. Deze verwachting kan slechts worden gerealiseerd, wanneer ieder van wie enige bijdrage in, c.q. belangstelling voor de wetenschappelijke arbeid kan worden verwacht, deze arbeid ook daadwerkelijk steunt in de eerste plaats door zich te melden als donateur of contribuant.

Een reeds lang gevoelde behoefte werd vervuld door het besluit om met ingang van 1954 over te gaan tot de uitgave van een driemaandelijks meer wetenschappelijk georiënteerd tijdschrift „Rekenschap", waarvan de redactie wordt gevormd door: prof. dr L. G. van der Wal (voorzitter); prof. mr. H. R. Hoetink, H. Redeker, dr. B. W. Schaper, prof. dr. G. Stuiveling en F. P. Huygens (secretaris), terwijl dr. J. P. van Praag als gedelegeerd bestuurslid optreedt.

Practisch humanisme

De commissie, welke het hoofdbestuur in de centrale leiding van deze arbeid bijstaat bleef bestaan uit:

Mevr. M. van Gorkom-Lechner; Mevr. D. Heroma-Meilink; Mevr. C. Hijman-Konijn; F. van den Berkhof; H. J. J. Lips; dr. J. P. van Praag en C. H. Schonk.

Door de verschijning van de zg. Rondzendbrief kreeg het contact met medewerkers en gemeenschappen een meer regelmatig en veelzijdig karakter.

Onder gemeenschappen werd reeds melding gemaakt van het einde 1953 genomen besluit om een centraal geestelijk raadsman in volledige dienst aan te stellen. Vertrouwd mag worden dat door het op deze wijze ter beschikking komen van méér arbeidskracht ook het werk van de geestelijke vormgeving en verzorging in en door de gemeenschappen, in het bijzonder door de aanstelling van plaatselijke geestelijke raadslieden zal worden gestimuleerd, ofschoon uiteraard deze arbeid niet anders dan behoedzaam kan worden ontwikkeld.

Een landelijke conferentie van ziekenhuisbezoekers(sters) bleek van betekenis te zijn voor dit werk, dat zijn arbeidsterrein met enkele sanatoria in het Gooi uitbreidde.

De gruwelijke Februari-ramp liet ook het Verbond niet onberoerd. De op 1 Februari in Nunspeet vergaderende T.K.C. riep alle gemeenschappen op tot volledige medewerking aan de te verwachten nationale hulpactie. Een rondreis door de gemeenschappen in het rampgebied stelde Lips en Schonk in de gelegenheid daadwerkelijk medeleven te betonen en de raadslieden voor de arbeiderskampen bij te staan. In verschillende gemeenschappen werd actief aan vluchtelingenhulp medegewerkt. Het geringe aantal buitenkerkelijken onder het getroffen bevolkingsdeel bracht mede, dat de te verrichten geestelijke verzorgingsarbeid tot kleine omvang kon worden beperkt.

De arbeid in de arbeiderskampen (voormalige D.U.W.) werd onverminderd voortgezet en onderging uitbreiding door de benoeming van P. v. d. Vliet als raadsman in volledige dienst voor de kampen in het rampgebied. Onder de bezielende en energieke leiding van Schonk verrichten de vrijwillige raadslieden hun heilzaam werk, waaraan steeds meer behoefte blijkt.

Door middel van een landelijke conferentie en regelmatig schriftelijk en persoonlijk contact met de raadslieden werd grote aandacht besteed aan methodiek en techniek van de geestelijke verzorging. Aan het op peil houden van het aantal raadslieden in het zich voortdurende wijzigende kampen-complex moest weer een groot deel van Schonk's energie worden gewijd. Desniettemin heeft deze tak van de geestelijke verzorging een hechte positie veroverd, o.m. blijkend uit de reacties van de betrokken arbeiders.

Er is alle aanleiding te verwachten, dat de in de Beginselenwet Gevangeniswezen geopende mogelijkheid tot buitenkerkelijke geestelijke verzorging binnenkort zal worden gerealiseerd.

Door het Humanistisch Centrum Mens en Wereld werd een commissie ingesteld ter bestudering van de geestelijke en maatschappelijke nood der bejaarden.

Naar aanleiding van een op het congres 1953 gedane toezegging werd van een aantal deskundigen advies ingewonnen omtrent de aan de oprichting van een bureau voor huwelijksbemiddeling verbonden problemen. In de uitgebrachte adviezen wordt o.m. een nader onderzoek bepleit van een dergelijke omvang, dat het vooralsnog niet valt te verwezenlijken. Ofschoon op de duur het Verbond aan dit vraagstuk niet voorbij zal kunnen gaan, moest besloten worden het voorlopig niet ter hand te nemen.

Eveneens werd opnieuw aandacht besteed aan de vraag welke maatregelen zijn te nemen ten behoeve van de geestelijke verzorging der dienstweigeraars. Zoals bekend mag worden verondersteld, is het tot op heden niet toegestaan deze bijstand te verlenen aan dienstweigeraars, wier bezwaren niet zijn erkend. De z.g. erkende gewetensbezwaarden hebben vrijheid van beweging en behoeven dan ook geen bijzondere steun. Waar mogelijk worden zij in het gemeenschapswerk betrokken.

De commssie voor de arbeid t.b.v. de uit Indonesië gerepatrieerden werd ondergebracht bij de commissie Practisch Humanisme. Het zwaartepunt van dit werk ligt vooralsnog op maatschappelijk gebied; Humanitas heeft daar dan ook een belangrijk aandeel in.

Een gemengde commissie van „Humanitas" en Verbond ter behartiging van de emigratieproblemen werd bij het Humanistisch Centrum Mens en Wereld ondergebracht.

Een door de gewestbesturen van Friesland en Groningen/Drente ingestelde commissie bracht verslag uit van haar studie omtrent de problemen verbonden aan humanistische leiding bij begrafenissen van buitenkerkelijken. De inhoud van dit rapport zal de gemeenschappen ter kennis worden gebracht.

Het in samenwerking met „Humanitas" gevormde landelijk comité ter verzorging van kinderuitzendingen slaagde er in 151 kinderen een goede vacantie te bezorgen. In pleeggezinnen werden 80 kinderen van 6 tot 9 jaar ondergebracht, terwijl 71 kinderen van 9 tot 14 jaar twee weken in een jeugdkamp verbleven. Op advies van dit landelijk comité werd besloten dit werk niet met centrale leiding voort te zetten op grond van de overwegingen dat de op zichzelf niet onbevredigende resultaten niet in verhouding staan tot de in tijd, geld en energie te brengen offers. Overigens kunnen de door dit werk tot stand gekomen verbindingen tussen uitzendende en ontvangende gemeenschappen leiden tot een zekere continuering van dit werk, echter zonder centrale bemoeienis.

Culturele arbeid en buitenwerk

De buitenwerkcommissie organiseerde de volgende zomerkampen:

Te Nunspeet (De Ark):

3 familiekampen met 207 deelnemers.

Te Hattem:

2 kinderkampen met 54 deelnemers.

Te Amersfoort:

1 zomerschool met 57 deelnemers, waar Religieus Humanisme onderwerp van bespreking vormde.

Twee Jongerenkampen bij Vollenhove trokken 38 deelnemers, terwijl 2 scholierenkampen bij Speulde, in samenwerking met de S.V.H.G., werden georganiseerd. Aan het zomerkamp van de H.J.G. tenslotte, werd door 29 jongeren deelgenomen.

Wederom kan van goed geslaagde kampen worden gesproken, niet in het minst door de medewerking van de talrijke leidsters en leiders, die daarvoor een soms zeer aanzienlijk deel van eigen vacantietijd beschikbaar stellen. Hier moge ook melding gemaakt worden van de sinds enige jaren bestaande commissie „Potten en Pannen", die namens Verbond en S.V.H.G. het gemeenschappelijke kamp- en tentmateriaal beheert.

De bemoeienissen van de commissie zang en muziek werden uitgebreid met lekespel. Zij

maakte een begin met het leggen van contacten met de gemeenschappen en organiseerde een zang- en muziek-weekend op De Ark, dat voor het eerst een veertigtal muzikanten uit het Verbond bij elkaar bracht en van stimulerende invloed was op verscheidene muziek- en zanggroepen alom in den lande.

De Ark

Afgezien van de financiële resultaten is ook in 1953 wel gebleken, dat De Ark een kostelijk bezit is. Hiermede wordt niet dit gebouw in het bijzonder bedoeld, maar in het algemeen het bezit van een eigen vacantie- en conferentieoord. De familiekampen zijn dit jaar in De Ark belegd, er was weer een geslaagde Kerstbijeenkomst en velen, leden zowel als niet-leden, hebben er een heerlijke vacantie doorgebracht. De staf wordt allerwege lof toegezwaaid voor de goede verzorging en, op een enkele uitzondering na, is men ook zeer ingenomen met de geest die er heerst.

Op deze plaats wil ook het hoofdbestuur gaarne de staf van De Ark dankzeggen voor de toewijding en inspanning. Moeilijkheden zijn hen niet bespaard, maar dank zij niet versagen zijn zij erin geslaagd, met de beperkte ter beschikking staande middelen, van De Ark inderdaad een centrum te maken waar men zich thuis voelt. Ook als vormingscentrum voor de militairen voldoet De Ark aan de gestelde eisen. De formele registratie van de eigendomsoverdracht kreeg in 1953 haar beslag.

In de practijk is overigens gebleken, dat het gebouw wel enige bezwaren heeft, welke bezwaren ook van invloed zijn op de mogelijkheid om te komen tot een sluitende exploitatie.

Voorts zijn de reparatiekosten nogal tegengevallen. Met dank dient gewag gemaakt te worden van de vrijwillige medewerking, waardoor tegen vergoeding van de materiaalkosten, in 1953 de volledige vernieuwing van de electrische installatie tot stand kwam. Ook de heer Dimmendaal kon gelukkig veel zelf uitvoeren. Desondanks is het aan onderhoud uitgegeven bedrag circa ƒ 1600,— hoger geweest dan de raming. Met nadruk moge hier worden vermeld dat alleen het strikt noodzakelijke onderhoud is uitgevoerd. In 1954 zal, om verwaarlozing te voorkomen, ertoe moeten worden overgegaan het gehele gebouw van buiten te laten schilderen. Voorts zal het koepelhuis grondig gerestaureerd moeten worden.

De inventaris is niet ruim, maar voldoende. Een nieuwe motor voor de ijskast werd in 1953 aangeschaft. Het tuinmeubilair is vrijwel onbruikbaar en zal in 1954 vervangen moeten worden. Het jeugdgeheel dat oorspronkelijk bestond uit één slaapzaal, werd in tweeën gedeeld. Tegen een schappelijke prijs werd de beschikking verkregen over een houten zomerhuisje.

De accomodatie voor groepen kinderen is echter nog niet geheel bevredigend. Een afzonderlijk dagverblijf voor het Jeugdgeheel is noodzakelijk. Voor 1954 zal een voorlopige voorziening worden getroffen.

Een groot verbouwingsplan werd door een lid gemaakt. Dit plan is echter zeer ingrijpend en zou een bedrag vergen dat nog niet kan worden opgebracht. Bij de kleine verbeteringen die met de beschikbare middelen wel uitvoerbaar zijn, zal met het bedoelde grote plan zoveel mogelijk rekening worden gehouden.

De zorgen, in het bijzonder de financiële zorgen, over De Ark zijn zwaar. Het uit de Rekening van Baten en Lasten blijkende tekort op de exploitatie is zeer geflatteerd. Het is n.l. met ƒ 5.732,64 gedekt door voor een deel der afschrijvingen verbouwing, uit het Bouwfonds te putten. Zonder dit Bouwfonds zou, rekening houdende met de normale afschrijvingen, een exploitatietekort zijn ontstaan van ƒ 11.944,75. Het behoeft geen betoog dat een zo groot tekort, wanneer het een regelmatig karakter krijgt, de financiële mogelijkheden van het Verbond te boven gaat.

Voor 1954 wordt een sluitende begroting voorgelegd. Hopenlijk zal het mogelijk zijn 1954 inderdaad zonder tekort op de exploitatie af te sluiten. Tariefsverhogingen en/of bezuiniging op de uitgaven worden thans niet mogelijk geacht, zodat een tekort alleen voorkomen kan worden door een belangrijk groter aantal gasten te boeken. Op de leden moge dan ook een beroep worden gedaan de aandacht op De Ark als vacantie- en conferentieoord (schoolweken) te vestigen.

H.J.G. en jeugdgroepen

De H.J.G. telde in Augustus 1953: 323 leden en 13 gemeenschappen. Plannen tot versteviging van het organisatorische apparaat werden verwerkelijkt. De financiële administratie werd gesaneerd, een centraal leden-register werd ingesteld, zodat van een geconsolideerde organisatie gesproken kan worden.

Centraal werden — naast de Algemene Vergadering in December — een voorjaarsweekend, een Pinksterkamp, een zomerkamp en een weekend ter viering van het eerste lustrum georganiseerd.

De Algemene Vergadering koos een geheel nieuw hoofdbestuur, dat zich voorneemt op de door zijn voorganger gelegde basis voort te werken aan de uitbouw van de H.J.G.

Onder deze omstandigheden acht het hoofdbestuur het moment aangebroken de H.J.G. een meer definitieve status binnen het Verbond te verlenen; voorstellen daaromtrent zullen in overleg met het H.J.G.-bestuur aan het Congres 1954 worden voorgelegd.

Zoals op het Congres 1953 werd toegezegd is met enkele gemeenschappen, die overwegende bezwaren tegen oprichting van een humanistische jeugdbeweging hebben, nader contact opgenomen, dat geen aanleiding gaf op de congresbesluiten terug te komen.

Vooreerst wordt gestreefd naar versteviging van de positie van de bestaande groepen, o.m. door benoeming van mentoren. Een landelijke overkoepeling wordt voorbereid, maar een overhaaste ontplooiing wordt zorgvuldig vermeden.

Contacten

Met de Vereniging voor Maatschappelijk Werk op Humanistische Grondslag „Humanitas" werd de vruchtbare samenwerking voortgezet. Over onderwerpen van gemeenschappelijk belang vindt regelmatig overleg plaats.

Met het Humanistisch Thuisfront, dat de humanistische activiteiten onder militairen geheel voor zijn rekening neemt, werden allerlei banden onderhouden.

Tezamen met deze beide organisaties, de A.H. Gerhardstichting en de Wezenkas, heeft het Verbond zitting in de Stichting „Humanistisch Centrum Mens en Wereld". Deze Stichting is vooral in het leven geroepen terwille van de coördinatie der humanistische organen en activiteiten; zij stelt zich in het bijzonder ten doel diverse humanistische activiteiten te stimuleren en werkzaamheden te verrichten. De persdienst van deze Stichting geeft een maandelijks documentatiebulletin uit, en behartigt de nieuwsvoorziening en de distributie van humanistische beschouwingen. Per 1 November werd de heer Kwee S. L. als directeur aangesteld.

Het Verbond is verder vertegenwoordigd in de „Centrale Stichting voor Bureaux voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden", indertijd tezamen met „Humanitas" in het leven geroepen. Enkele plaatselijke bureaux, met name dat te Amsterdam, namen een belangrijke plaats in op het terrein der geestelijke volksgezondheid.

Een waarnemer van de Studenten Vereniging op Humanistische Grondslag woonde de hoofdbestuursvergaderingen bij. Met verschillende andere organen en instanties werden eveneens nuttige contacten van officiële of persoonlijke aard gelegd of onderhouden. De betekenis daarvan is in het algemeen groter dan uit het vaak weinig concrete karakter ervan kan blijken.

De internationale relaties liepen uiteraard voornamelijk via de International Humanist and Ethical Union, waarvan het bureau te Amsterdam gevestigd is en het Verbond het presidium bekleedt. De I.H.E.U., inmiddels te New-York als rechtspersoon erkend, zal een informatiebulletin gaan uitgeven en is van plan in 1956 of 1957 een internationaal congres te Londen te organiseren. Bij de voorbereiding van de te behandelen onderwerpen zullen de afzonderlijke organisaties ten nauwste betrokken worden.

Slotwoord

Ofschoon in een jaarverslag niet meer dan een zeer schetsmatig en beknopt overzicht van de verbondswerkzaamheden kan worden gegeven, mag voldoende zijn gebleken welk een omvang en verscheidenheid deze werkzaamheden gedurende een ontwikkeling van nauwelijks acht jaren hebben bereikt.

Dit kan meer nog dan tot voldoening strekken tot versterking van de overtuiging — waar zulks nog nodig was — dat in het buitenkerkelijk volksdeel de krachten schuilen om tegemoet te komen aan het meer of minder bewust aanwezig verlangen naar een eigen levenssfeer.

Maar ook maakten de afgelopen jaren volstrekt duidelijk, dat er nog een groot arbeidsterrein braak ligt voor een organisatie die de buitenkerkelijke mens wil bijstaan in zijn streven naar een eigen levenshouding, waaruit hij de kracht kan putten om menswaardig te staan in het leven van alle dag.

Daarom kan er — hoe voorspoedig het Verbond zich ook ontwikkeld mag hebben — geen sprake zijn van tevredenheid.

Ieder, die zich enigszins een voorstelling heeft trachten te maken van de geestelijke woestijn die mede door het Verbond vruchtbaar is te maken, kan slechts bezield zijn van heilige ontevredenheid en weet dat het Verbond slechts dan zijn grote taak kan vervullen, wanneer ieder lid zijn verantwoordelijkheid beseft, waar ook zijn plaats mag zijn.

W. COENDERS.

Reglementswijzigingen

Rectificatie:

In het nummer van 23 Januari j.l. is onderandere een voorstel tot wijziging van art. 2 van het Huishoudelijk Reglement opgenomen. In de derde regel behoort achter het woord „penningmeester" toegevoegd te worden: „en gewone leden".

Balans per 31 December 1953

Vastgelegde middelen:					
Pand Bleyenburgstr. 1, Utrecht			ƒ 15.389,92		
Afschrijving t/m 31 Dec. 1952	ƒ	1.007,92			
Afschrijving 1953	„	306,—			
			„ 1.313,92		
				ƒ 14.076,—	
Verbouwingskosten Bleyenburgstr.			„ 3.337,36		
Afschrijving t/m 31 Dec. 1952	ƒ	2.066,36			
Afschrijving 1953	„	668,—			
			„ 2.734,36		
				„ 603,—	
Conferentie-oord „De Ark"			„ 88.882,74		
Afschrijving t/m 31 Dec. 1952	„	3.107,50			
Afschrijving 1953	„	5.270,65			
			„ 8.378,15		
				„ 80.504,59	
Verbouwingskosten „De Ark"			„ 6.831,90		
Afschrijving t/m 31 Dec. 1952	„	331,—			
Afschrijving 1953	„	1.366,38			
			„ 1.697,38		
				„ 5.134,52	
Inventaris Bleyenburgstraat			„ 7.541,45		
Afschrijving t/m 31 Dec. 1952	„	2.463,51			
Afschrijving 1953	„	437,75			
			„ 2.901,26		
				„ 4.640,19	
Nieuwe inventaris „De Ark"			„ 15.024,53		
Afschrijving 1 Juli— 31 Dec. 1952	„	427,—			
Afschrijving 1953	„	1.876,07			
			„ 2.303,07		
				„ 12.721,46	
Auto			„ 5.750,—		
Afschrijving t/m 31 Dec. 1952	„	116,67			
Afschrijving 1953	„	1.400,—			
			„ 1.516,67		
				„ 4.233,33	
Voorbereidingskosten „De Ark"			„ 1.511,13		
Afschrijving t/m 31 Dec. 1952	„	375,—			
Afschrijving 1953	„	750,—			
			„ 1.125,—		
				„ 386,13	
Spaarcertificaat Rohyp				„ 205,12	
				ƒ 122.504,34	
Voorraden:					
Boeken en brochures			„ 2.744,75		
Keukenartikelen, dranken, etc.			„ 813,43		
Emballage			„ 380,20		
				„ 3.938,38	
Diverse vorderingen:					
Gemeenschappen	„	8.815,37			
Af: Reserve	„	589,20			
			„ 8.226,17		
Gewesten			„ 275,—		
Debiteuren			„ 738,80		
Diverse voorschotten			„ 1.610,—		
Diverse rekening-courantverhoudingen			„ 1.423,65		
Ministerie van Sociale Zaken, inzake werk in de arbeiderskampen			„ 6.277,79		
Diverse vooruitbetaalde en te vorderen posten			„ 2.365,05		
				ƒ 20.916,46	
Liquide middelen:					
Kas Utrecht			„ 53,75		
Kas Nunspeet			„ 94,35		
Postgiro			„ 5.890,37		
Vlaer & Kol			„ 105,43		
Rotterdamsche Bank, Nunspeet			„ 28,03		
				„ 6.171,93	
				ƒ 153.531,11	

Eigen vermogen:					
Kapitaal			ƒ 32.870,64		
Af: nadelig saldo 1946 t/m 1952	„	26.945,96			
nadelig saldo 1953	„	1.789,65			
			„ 28.735,61		
				ƒ 4.135,03	
Bestemmingsreserve:					
Giften voor Fonds tot aanstelling van een Centraal Geestelijk Raadsman			„ 28.561,—		
Overige bijdragen			„ 4.535,—		
			ƒ 33.096,—		
Toegezegd, nog niet ontvangen			„ 21.386,—		
				„ 11.710,—	
Schulden op lange termijn:					
Contante waarde lijfrenteverplichting			„ 62.257,—		
Renteloze hypotheek o/g			„ 7.077,73		
4½ % hypotheek			„ 10.000,—		
Leningen			„ 32.775,—		
				„ 112.109,73	
Schulden op korte termijn:					
Crediteuren			„ 2.836,28		
Diverse vooruitontvangen en te betalen posten:					
Voorschot voor werk in de arbeiderskampen			„ 7.000,—		
Schenkingsrecht			„ 300,—		
Humanistische Bibliografie			„ 300,—		
Humanistische Stichting in rekening-courant			„ 379,40		
Voorbereidingskosten 14-daags tijdschrift			„ 450,—		
Gemeenschappen, inzake contributies			„ 1.121,82		
Sociale lasten			„ 1.959,84		
Diverse kosten „De Ark"			„ 1.255,24		
Reiskosten			„ 3.154,88		
Belastingen			„ 368,80		
Bijdragen gemeenschappen inzake D.U.W. werk			„ 1.000,—		
Reserve voor kampen 1954			„ 178,10		
Diversen			„ 5.271,99		
				„ 25.576,35	
				ƒ 153.531,11	

Exploitatieoverzicht van het Conferentieoord „De Ark" over 1953

Pensiongelden voor 5700 pensiondagen			ƒ 31.056,31		
Bruto-winst op verkoop dranken en verkopen winkel			„ 700,03		
Nadelig saldo			„ 6.212,11		
Transporteren			ƒ 37.968,45		

Kostprijs voedingsmiddelen gasten			ƒ 9.169,24		
Kostprijs voedingsmiddelen personeel			„ 2.800,—		
				ƒ 11.969,24	
Salarissen			ƒ 6.092,90		
Sociale lasten			„ 1.619,54		
				„ 7.712,44	
Transporteren				ƒ 19.681,68	

(Vervolg blz. 4 g onderaan)

Rekeningen van baten en lasten over de jaren 1952 en 1953

		1953	1952
Contributies:			
Leden, na aftrek aandeel gemeenschappen	ƒ 36.818,07	ƒ 24.987,80	
H.J.G.	„ 161,50	„ 100,—	
	ƒ 36.979,57		ƒ 25.087,80
Surplus op verkoop van boeken, brochures, kalenders, speldjes en dergelijke	„ 572,44		„ 701,53
Woord van de Week:			
abonnementen	ƒ 6.855,65	„ 6.252,96	
losse verkoop	„ 448,31	„ 634,09	
	„ 7.303,96		„ 6.887,05
Maandblad „Mens en Wereld":			
abonnementen	ƒ 884,25	„ 859,05	
advertenties	„ 1.067,40	„ 658,30	
losse verkoop	„ 235,13	„ 234,66	
	„ 2.186,78		„ 1.752,01
Baten ten behoeve van geestelijk werk in de arbeiderskampen	„ 21.543,79		„ 19.475,03
Huren	„ 570,—		„ 570,—
Vrijgekomen uit reserve voor Stichting Humanistisch Centrum „Mens en Wereld"	„ 615,20		„ 84,80
Opbouwfonds en „Helpende Hand"-actie	„ 12.266,39		„ 15.480,17
Slotuitkering erfenis Mevr. de Wed. C. M. v. d. Bout-Bethe	„ 746,03		„ 8.471,53
Vergoeding administratie- en accountantskosten	„ 725,—		„ 500,—
Diverse baten	„ —,—		„ 1.088,05
Voordelig saldo Centraal Bureau	ƒ 4.422,46	„ 3.410,65	
Af: Nadelig saldo „De Ark"	„ 6.212,11	„ 7.254,32	
Nadelig saldo	„ 1.789,65		„ 3.843,67
	ƒ 85.298,81		ƒ 83.941,64

		1953	1952
Gewestelijk werk	ƒ 1.820,29		ƒ 1.361,50
Woord van de Week	„ 4.800,90		„ 5.141,56
Maandblad „Mens en Wereld", kosten 1953	ƒ 7.487,99		
Maandblad „Mens en Wereld", kosten voorbereiding wijziging exploitatie	ƒ 450,—		
	„ 7.937,99		„ 8.114,88
Personeelkosten:			
Salarissen	ƒ 15.644,32	ƒ 17.900,07	
Pensioenpremiën	„ 1.640,20	„ 1.778,81	
Overige verplichte en vrijwillige sociale lasten	„ 3.449,47	„ 2.220,45	
	„ 20.733,99		„ 21.899,33
Portokosten	„ 1.699,37		„ 1.394,83
Bureaukosten	„ 2.438,89		„ 2.130,29
Kantoorbehoeften	„ 2.459,15		„ 2.107,85
Accountant 1953	ƒ 900,—		
Accountant, te weinig gereserveerd voor 1952	ƒ 150,—		
	„ 1.050,—		„ 750,—
Reiskosten:			
Bureau	ƒ 968,95	„ 1.927,35	
H.B., D.B. en commissies	„ 3.291,10	„ 2.812,82	
	„ 4.260,05		„ 4.740,17
Propaganda	„ 676,91		„ 1.142,09
Oprichting gemeenschappen	„ 65,—		„ 140,—
Congres	„ 1.750,04		„ 2.028,58
Internationaal congres 1952	„ 410,25		„ 300,—
Contributies en bijdragen:			
Stichting Humanistisch Centrum „Mens en Wereld"	ƒ 615,20	„ 84,80	
Overige	„ 653,46	„ 493,—	
	„ 1.268,66		„ 577,80
Lasten voor geestelijk werk in de arbeiderskampen	„ 23.506,45		„ 21.579,61
Practische Humanisme	„ 407,31		„ 283,95
Buiten-werk:			
Kosten kampen	ƒ 8.473,68	„ 9.081,43	
Opbrengst kampen	„ 8.866,98	„ 8.868,25	
	ƒ 393,30		„ 213,18
Intrest	„ 71,15		„ 200,37
Onderhoud huis	„ 584,38		„ 601,81
Afschrijving op gebouwen, inventaris etc.	„ 1.787,25		„ 1.671,28
Verlies bij verkoop inventaris	„ 342,—		„ —,—
Reservering afschrijving op dubieuze vorderingen (o.a. gemeenschappen)	„ 680,49		„ —,—
Diverse uitgaven	„ 729,48		„ 308,24
Nadelig saldo „De Ark"	„ 6.212,11		„ 7.254,32
	ƒ 85.298,81		ƒ 83.941,64

Vervolg exploitatie-overzicht „De Ark":

		Transport	ƒ 37.968,45
Onderhoud inventaris	ƒ 506,12		ƒ 19.681,68
Onderhoud gebouwen en terreinen	„ 2.620,84		
			„ 3.126,96
Belastingen gebouwen en terreinen			„ 215,14
Verlichting, verwarming en telefoon	ƒ 2.071,03		
Kantoorbehoeften, propagandakosten en schoonmaakartikelen	„ 1.506,17		
Glaswerk	„ 150,—		
Vergoeding aan Centraal Bureau voor administratiekosten etc.	„ 500,—		
Assurantiën	„ 171,35		
			„ 4.398,55
Intrest			„ 1.472,56
Omzetbelasting			„ 1.216,98
Accountant 1953			„ 350,—
Accountant te weinig gereserveerd voor 1952			„ 100,—
Diverse kosten			„ 1.192,92
Uitkering aan A. Verhoeks	ƒ 6.725,—		
Af: Afname contante waarde lijfrenteverplichting	„ 4.133,—		
			„ 2.592,—
Afschrijvingen	ƒ 9.263,10		
Af: Onttrokken aan Bouwfonds	„ 5.732,64		
			„ 3.530,46
Verlies bij verkoop inventaris			„ 91,20
			ƒ 37.968,45

Toelichting op de rekening van baten en lasten, tevens vergelijking met de begroting voor 1953

Inkomsten:	Werkelijkheid	Begroting
Contributies, na aftrek aandeel gemeenschappen	ƒ 36,979,57	ƒ 36.967,—
Surplus op verkoop broch. en kalender	„ 572,44	„ 700,—
Woord van de Week abonnementen	„ 6.855,65	„ 6.400,—
losse verkoop	„ 448,31	„ 500,—
Mens en Wereld abonnementen	„ 884,25	„ 750,—
losse verkoop	„ 235,13	„ 250,—
advertenties	„ 1.067,40	„ 600,—
Baten t.b.v. geestel. verz. in de D.U.W.-kampen	„ 21.543,79	„ 27,100,—
Huren	„ 570,—	„ 570,—
Vrijgekomen uit reserve voor Hum. Stichting „Mens en Wereld"	„ 615,20	„ —,—
Dit bedrag is als uitgave begrepen in de post „Contributies en bijdragen". In de begroting was met deze reserve noch bij inkomsten, noch bij uitgaven rekening gehouden.		
Opbouwfonds	„ 12.266,39	„ 12.100,—
Slotuitkering erfenis Mevr de Wed C. M. v. d. Bout-Bethe	„ 746,03	„ —,—
Vergoeding administratie-kosten	„ 725,—	„ —,—
Dit bedrag betreft aan derden (stichtingen en organisaties) in rekening gebrachte kosten. In de begroting was met deze doorberekening bij de begrote uitgaven rekening gehouden.		
Nadelig saldo	„ 1.789,65	„ —,—
	ƒ 85.298,81	ƒ 85.937,—

Uitgaven:		
Gewestelijk werk	ƒ 1.820,29	ƒ 2.874,—
Woord van de Week	„ 4.800,90	„ 4.652,—
Voordelig saldo W. v. d. W. ƒ 2.503,06 tegen begroot ƒ 2.248,—.		
Mens en Wereld	„ 7.487,99	„ 8.675,—
Voorbereidingskosten M. en W. 1954	„ 450,—	„ —,—
De lasten van M.en.W. 1953 zijn per saldo ƒ 5.301,21 geweest tegen begroot ƒ 7.075,—. Meegevallen kosten ± ƒ 1.300,— en meegevallen inkomsten uit advertenties ± ƒ 467,—.		
Salarissen etc.	„ 20.733,99	„ 22.564,—
Uitgaven lager dan begroot i.v.m. personeelsmutaties.		
Porti	„ 1.699,37	„ 1.300,—
Bureaukosten	„ 2.438,89	„ 2.210,—
Kantoorbehoeften	„ 2.459,15	„ 2.000,—
Accountant 1953	„ 900,—	„ 650,—
Accountant 1952, te weinig gereserveerd	„ 150,—	„ —,—
Reiskosten Bureau	„ 968,95	„ 1.800,—
Minder uitgegeven dan begroot i.v.m. vertrek van de Heer Lips.		
Transporteren	ƒ 43.909,53	ƒ 46.725,—

	Werkelijkheid	Begroting
Transport	ƒ 43.909,53	ƒ 46.725,—
Reiskosten H.B., D.B. en commissies	„ 3.291,10	„ 2.300,—
Uitbreiding van het aantal commissies is de belangrijkste oorzaak van de overschrijding.		
Propaganda	„ 676,91	„ 1.000,—
Oprichting gemeenschappen	„ 65,—	„ —,—
Congres	„ 1.750,04	„ 2.000,—
Internationale Unie	„ 410,25	„ 600,—
Contributies en bijdragen	„ 1.268,66	„ 1.400,—
Lasten voor geestel. verz. in de D.U.W.-kampen	„ 23.506,45	„ 27.158,—
De lasten waren lager dan begroot omdat in het voorjaar een aantal kampen tijdelijk gesloten zijn geweest. Dientengevolge waren ook de vergoedingen, die door het Ministerie van Sociale Zaken betaald worden, lager. Aangezien bovendien het bedrag van „diverse bijdragen" lager is geweest dan de taxaties, hebben, per saldo, de uitgaven voor het werk in de D.U.W.-kampen de inkomsten met ƒ 1.962,66 overtroffen, terwijl in de begroting daarvoor slechts ƒ 58,— was uitgetrokken.		
Practische Humanisme	„ 407,31	„ 2.000,—
Het werk kreeg in 1953 nog niet de omvang waarop in de begroting werd gerekend.		
Buitenwerk	„ ⁄. 393,30	p.m.
Deze bate die, ter wille van de vergelijking met 1952, als aftrekpost onder de lasten is verantwoord, is te danken aan een restitutie van in 1952 betaalde kosten. De kampen 1953 leverden een voordelig saldo op van ƒ 178,10 welk bedrag in de balans als reserve voor buitenwerk 1954 is opgevoerd.		
Intrest	„ 71,15	„ 240,—
De positie der liquide middelen maakte besparing van intrest mogelijk.		
Onderhoud huis	„ 584,38	„ 350,—
Afschrijvingen	„ 1.787,25	„ 1.600,—
Verlies op verkoop inventaris	„ 342,—	„ —,—
Een nog niet geheel afgeschreven stencilmachine werd verkocht.		
Diverse uitgaven	„ 729,48	„ 564,—
Reservering afschrijving (o.a. voor dubieuze vorderingen op gemeenschappen)	„ 680,49	„ —,—
Rekening is gehouden met de mogelijkheid dat enkele gemeenschappen niet aan hun verplichtingen t.o.v. het C.B. zullen kunnen voldoen.		
Nadelig saldo „De Ark"	„ 6.212,11	„ —,—
	ƒ 85.298,81	ƒ 85.937,—

Congres 1954

Het aanstaande congres zal op 10 en 11 April a.s. te Hilversum in „De Karseboom" gehouden worden.

Afgevaardigden:

Aan de gemeenschappen zullen aanmeldingskaarten gezonden worden voor de afgevaardigden, die zo spoedig mogelijk doch vóór 20 Maart **volledig** ingevuld en ondertekend door voorzitter en secretaris aan de secretaresse van het Comité van Ontvangst: Mevr. J. Brok-ten Broek, Melkpad 25 te Hilversum, gezonden dienen te worden.

De afgevaardigde zelf of de penningmeester van de gemeenschap dient **tegelijk** met de aanmelding een bedrag van ƒ 4,— voor de warme maaltijd op postgiro 347283 ten name van de penningmeester Humanistisch Verbond, gemeenschap Hilversum, over te schrijven.

Belangstellenden:

Leden, die het congres als belangstellenden willen bijwonen, kunnen zich schriftelijk opgeven bij bovenstaand adres, met vermelding van naam, adres, geslacht, opgave of men wenst te logeren bij een geestverwant en opgave of men wenst deel te nemen aan de gemeenschappelijke maaltijd ad ƒ 4,— per persoon. Logies bij geestverwanten is alleen mogelijk, indien daarvoor voldoende gelegenheid geboden wordt. Tegelijk met het inzenden van de aanmelding dient eventueel het bedrag van ƒ 4,— voor de maaltijd gegireerd te worden.

Accountantsverklaring

Amsterdam, 3 Februari 1954
Museumplein 10—12.
Telefoon 95738.

Aan het Hoofdbestuur van
het Humanistisch Verbond,
Bleyenburgstraat 1,
Utrecht.

Mijne Heren,

Ingevolge Uw opdracht hebben wij de administratie van Uw Vereniging over het jaar 1953 gecontroleerd. De uit deze administratie samengestelde balans per 31 December 1953, aangevende een telling van ƒ 153.531,11 en de rekening van baten en lasten over het jaar 1953, sluitende met een nadelig saldo van ƒ 1.789,65 werden door ons gecontroleerd en accoord bevonden onder het voorbehoud dat de volledigheid der per kas ontvangen bedragen niet door ons kon worden vastgesteld.

Hoogachtend,
PREIJER & DE HAAN
(w.g.) L. A. Bakker.